

Met de vingers in de dijken

Onno Kusters, *Callahan en andere gedaanten*. Contact, 17,50

Stel, het is de ochtend na het boekenbal en vroeg op straat zie je Hendrik Marsman lopen, aan elke hand een tas van de Albert Heijn. Even afgezien van de vraag of je hem zou herkennen: een heel aardige gedachte. Goed gevonden, dichter. Maar als je het gedicht nog een keer leest blijkt de dichter – in dit geval Onno Kusters – niet aan Hendrik Marsman te denken, maar aan een echte vreemdeling,

in een vuilwitte, ruimschootse
regenjas, in asblauwe jeans
over jasgrauwe schoenen.

Kruist dan de Emmastraat, een paar
nagelnieuwe tassen in zijn
handen gestrand – Albert Heijn.

Verwonderd, verwant: Marsman
die boodschappen doet. Alien,

maar hier niet alleen. Deze groet.

Op de een of andere manier is dat toch jammer, omdat je als lezer een keuze ontnomen wordt: Hendrik of bewoner van buurplaneet? Legende of mythe? De ene waan of de andere?

In de bundel *Callahan en andere gedaanten* komen meer van dat soort situaties voor, waarin de dichter je dwingt tot zijn keus, terwijl je zelf misschien een ander idee had. Hier is een dichter aan het werk die zoveel mogelijk de controle probeert vast te houden – terwijl toch de eerste de beste daklozenkrantverkoper je kan vertellen dat dat een illusie is. Maar Onno Kusters wil ‘de boel een beetje bij elkaar houden’. Geen wonder dat zijn bundel genoemd is naar de smeris die met harde hand recht en orde probeerde te laten gelden: ‘Dirty Harry’ Callahan.

Waarom hebben allan mensen vakantie
behalve jij en ik?

Hij zou hier kunnen werken,
de boel op orde kunnen brengen.

En als ze hem uitlachen,
slingert hij ze op de bon
voor belediging

van een placebo in functie

*I'm talking about getting our fingers in the holes
and the whole damn dyke
crumbling around us.*

Kosters debuutbundel *Callahan en andere gedaanten* is opgedeeld in vier delen: 'De man in de muur', 'NS zet bussen in', 'Polaroids' en 'Callahan'. 'De man in de muur' is een lang, tamelijk duister gedicht met wenkbrauwverheffende regels en postmoderne citaten: 'De man in de muur in hongerstaking,/ in een Tora Bora state of mind.'

De opbouw van deze bundel is zorgvuldig, want in het middengedeelte staan een aantal minder veeleisende en luchtiger gedichten, niet allemaal even origineel en sommige zelfs van een bedenkelijk haiku-niveau ('Duizenden vogels/ boven de zee./ Draaikolk die wit oplicht.// Onder een loden lucht.) Maar het zwaarte punt van deze bundel ligt op het einde: *Callahan* is een cyclus gedichten over een man in een midlife-crisis die op een avond een film met Clint Eastwood op tv ziet. Het contrast is immens: het huis-tuin-en-keukenbestaan van een sul met een suf baantje in de communicatiebranche ('Zijn afdeling bestaat (uit) het/ zichzelf in stand (te) houden'), tegenover het spannende leven van de bikkelharde cop met de legendarische oneliners: 'Do you feel lucky? Well, do you, punk?' Kosters versnijdt die oneliners en scènes uit de Dirty Harry-films met het dorre leven van de man op de bank. Dat werkt het best op de momenten dat de twee in elkaar overvloeien en niet meer te zien is waar de een ophoudt en de ander begint.

Laat je je naaien door de jongens en de meisjes
van de interne onderhoudsdienst?

Mooi niet dus.
En hij stapt in zijn Guinnesszwarte
Whale Viagra
2 ton handgeborsteld staal,
autosuggestie, een meteoriet
in de zee van verkeer,
naar oorspronkelijk Noors ontwerp, koosnaam Frits
en knalt
met een knipoog naar zijn buurvrouw
en alle hem ter beschikking staande G-krachten
zijn buitenverblijf tegemoet.

Een poosje blijf je geboeid door de aanvechtingen, twijfels en pogingen tot zingeving van de man op de bank, maar uiteindelijk verslapt de aandacht. Het idee van de dubbele realiteit is aardig, maar uitgesmeerd over zoveel gedichten wordt het wat dun.

Toch is dit zeker geen slecht debuut. Kosters kan soms lang van stof zijn, maar hij heeft ook een goed oog en oor voor de poëtische momenten die onverhoeds uit de stroom van het leven opduiken, en hij weet die pakkend en geestig vast te leggen. Zoals het gedicht dat ontstaat tijdens het wachten op vervangend vervoer omdat de treinen weer eens niet rijden: 'Het kan nog wel/ even duren, weken duren, je weet het/ niet, je weet van niets omdat er niets/ wordt meegedeeld. Borden zwijgen in een/ taal of twee (-) Even kraakt het spoor,' het lijkt de trein bijster. Wij zien ons/ in een ander licht, doen de ogen dicht.' Dat is mooi gezien en gezegd. Bovendien is 'NS zet bussen in' een geweldige titel. Zulke titels zouden er meer moeten zijn in de poëzie. Kortom, ik zou Onno Kosters best een belofte willen noemen, maar aan de andere kant: wie houdt zich nou nog aan zijn beloftes tegenwoordig?

Adriaan Jaeggi